

OSLO STATSADVOKATEMBETER

Øst politidistrikt
Postboks 3390
1401 SKI

Deres referanse:

Vår referanse:

Dato:

22/996 - 2 / SVA004

30.05.2022

Statsadvokatenes tilsyn med Statens barnehus i Moss 18. mai 2022

Onsdag 18. mai 2022 gjennomførte Oslo statsadvokatembeter (OST) et besøk ved Statens barnehus i Moss (SBM), Øst politidistrikt, i barnehusets lokaler i Welhavens gate 2 i Moss. Fra OST deltok statsadvokatene Ingrid Vormeland Salte og Stein Vale. Fra politidistriktet deltok lederen for barnehuset, seksjonssjef Cathrine Bergheim, assisterende enhetsleder Thomas Stærk, påtaleavsnittsleder for seksuallovbrudd og vold mot barn Kristin Bugge Lyså (Sør), påtaleavsnittsleder for seksuallovbrudd og vold mot barn Kristine Kiær (Nord) via Teams og politiinspektør Marthe Gaarder fra Felles påtaleenhet.

Organisasjon

Statens Barnehus i Moss har 22 stillingshjemler og er for tiden organisert med ett fagavsnitt og ett avsnitt for teknisk og merkantilt personell. Organiseringen og antall ansatte er uendret siden forrige inspeksjon. Det er planer om å foreta en omorganisering ved å dele de barnefaglig ansatte i to fagavsnitt, slik det er gjort ved Barnehuset i Oslo.

Statistikk

Antall gjennomførte tilrettelagte avhør (TA):

TA		
Måned	2021	Per 16. mai 2022
Jan	64	36
Feb	39	37
Mar	68	48
Apr	34	40
Mai	67	35
Juni	51	
Juli	25	
Aug	37	
Sep	45	
Okt	40	
Nov	55	
Des	38	
TOTAL	563	196

Det er i 2021 gjennomført en del færre tilrettelagte avhør enn i 2020, da tallet var 604. En av årsakene til nedgangen er at Øst pd. i 2021 hadde enkelte sakskomplekser med svært mange fornærmede.

Antall mistenktavhør:

Mistenkt		
Måned	2021	Per 16. mai 2022
Jan	3	6
Feb	4	4
Mar	15	8
Apr	5	5
Mai	4	1
Juni	11	
Juli	2	
Aug	1	
Sep	9	
Okt	5	
Nov	7	
Des	3	
TOTAL	69	24

Antall gjennomførte avhør av mistenkte barn er omtrent det samme som i 2020. På spørsmål fikk vi opplyst at det ikke er noen tendens til mindre bruk av barnehuset for slike avhør selv om sakene stammer fra Romerike og barna derfor får lengre reisevei. De fleste barna som

avhøres er mellom 12 og 15 år. Antall barn som avhøres som følge av mistanke om skadelig seksuell adferd (SSA-saker), var i fjor 54.

Antall rettsmedisinske og rettsodontologiske undersøkelser:

	2021	Per 16. mai 2022
Rettsmedisinske undersøkelser	97	39
Rettsodontologiske undersøkelser	87	28

Antall rettsmedisinske undersøkelser i 2020 var 141 og antall odontologiske undersøkelser i 2020 var 129. Nedgangen skyldes ikke manglende disponible leger og tannleger, men færre anmodninger. Den slags undersøkelser blir nesten alltid gjennomført når det bes om slik bistand. Påtalemyndigheten har alltid utformet et mandat for de sakkyndige.

Temaer med utgangspunkt i NOVA-rapport nr. 12/21 Evaluering av Statens barnehus 2021

Frister og rutiner for avhør

Med utgangspunkt i en del av temaene som er omtalt i evalueringsrapporten, drøftet vi under tilsynsmøtet hvilke lokale erfaringer man har gjort i Øst pd. Når det gjelder de lovpålagte frister for gjennomføring av TA, var det tilslutning til rapportens konklusjon om at fristene bør revurderes og bør kunne praktiseres noe mer fleksibelt av hensyn både til barnet og straffesaken. For å få best mulig utbytte av et avhør er det ofte nødvendig med enkelte forutgående/forberedende etterforskningsskritt som kan medføre at fristene ikke overholdes. I Øst pd. registreres så å si alltid tidspunktet for anmeldelsen som fristens utgangspunkt, jf. strpl. § 239 e femte ledd. Ordlyden i femte ledd åpner imidlertid for å la fristen starte på et senere tidspunkt. I Øst pd. er det svært sjelden manglende kapasitet hos påtalemyndigheten eller barnehuset fører til fristbrudd. Det forekommer oftere at det er mangel på etterforsker som kan forsinke avhøret.

I GDE Sør (Follo og Østfold) er det ni påtalejurister som har gjennomgått Politihøgskolens avhørslederkurs, mens det i GDE Nord (Romerike) for tiden bare er tre påtalejurister som har denne utdanningen. Én av de tre i GDE Nord er for øvrig for tiden avgitt til Lørenskog-saken. Det var en klar oppfatning i møtet at det er av stor betydning for kvaliteten på avhøret at avhørsleder har gjennomgått utdanningen ved PHS. Det viser seg særlig under forberedelsene til avhøret.

Etter barnehusleders syn fungerer det bra med avhørsleder på videolink dersom vedkommende er strukturert og tar styring. Etter økt bruk av fjernmøteteknologi under pandemien har en del bistandsadvokater ønsket å delta via videolink. Det er uheldig idet de da vanskelig kan gi klienten den bistand som de skal gi som en del av oppdraget.

Samhandling internt i politidistriktet mellom etterforskerne, påtalemyndigheten og barnehuset

Samarbeidet fungerer bra. Politidistriktets TA-instruks ble revidert i april i år og beskriver roller og oppgaver. Det er innført en ordning med fast tidspunkt (kl. 08.30 dagen før avhøret) for samrådsmøter. Barnehuset berammer og forestår innkallingen. Samrådsmøtene ledes av den aktuelle avhørsleder.

Seksjonssjefen deltar i ukentlig ledergruppemøte i Felles enhet for etterforskning og etterretning. Det er ikke noe fast møtepunkt mellom påtalemyndigheten og leder for barnehuset, men kommunikasjonen er likevel god.

Mistenkte barn og særlig sårbare voksne med kognitiv svikt

SBM har erfaringer med at målgruppen avhøres på barnehuset og støtter NOVA-rapportens anbefaling om at gruppen innlemmes i barnehusets mandat. Fokus er på å ha forsvarer til stede, høy bevissthet rundt å ikke bruke TA-metodikk, men det holdes alltid forberedende møte i forkant av avhør. Barnehuset gjør vurdering av behov for oppfølging i etter avhørene.

Barnehuset deltar i politidistriktets Operasjon-Effekt, hvor et av målene er å avdekke og følge opp unge mistenkte og unge fornærmede i seksuallovbruddsaker. Det legges vekt også på oppfølging av barn/foresatte der barn under 15 år har delt egenprodusert seksualisert materiale på nett, og der politiet har konkludert med at materialet er delt frivillig.

Når det gjelder arbeidet med særlig sårbare voksne med kognitiv svikt ble det i 2020 etablert et samarbeidsforum hvor voksenhabilitering på Ahus og Sykehuset Østfold, Nordre Follo kommune og politiet v/barnehuset og avhører deltar. Forumet bidrar til at oppfølgingsarbeidet etter avhør blir bedre koordinert mellom habiliteringstjeneste, barnehus og kommune.

Barnehuset deltar i forskningsprosjektet "Strukturert kartlegging av traumesymptomer hos voksne med psykisk utviklingshemming ved Statens barnehus", ledet av Arvid Kildahl,

Ph.d/psykologspesialist ved Nasjonal kompetansetjeneste for utviklingshemming og psykisk helse, Oslo universitetssykehus.

Evalueringen av barnehusene - straffesaksdominans?

SBM kjenner seg igjen i NOVA-rapportens konklusjon om at det mangler tydelige faglige føringer på sentrale deler av barnehusenes virksomhet som ikke knytter seg til straffesaken, og er enig i at dette kan tenkes å bidra til en straffesaksdominans.

Det er fremdeles behov for klargjøring av reglene knyttet til rådgiverrollen før, under og rett etter avhør, og reglene knyttet til oppfølging og behandling. En rettsavklaring når det gjelder taushetspliktreglene har lenge vært etterlyst og synes nå overmodent. Slik Oslo statsadvokatembeter ser det, bør det være mulig for de impliserte direktoratene å komme frem til en omforent forståelse. Dette synes påkrevet å få gjort før man tar i bruk et nytt saksbehandlingssystem som skal avløse det nåværende, som legges ned ved utgangen av dette året.

Slik vi forstår det, medfører ikke budsjetteringen i seg selv en straffesaksdominans. Hva gjelder kostnadene ved bistand fra leger og tannleger, dekkes de av helsevesenet, med unntak av kr 2500,- per utarbeidet undersøkelsesrapport, som dekkes over politidistriktets budsjett.

Rådgivere og psykologer har ikke kurstilbud på Politihøgskolen. Budsjetttrammene for faglig utvikling er bedre i år enn i 2020 og 2021 slik at også rådgivere og psykologer i større grad kan få mulighet for relevant etter- og videreutdanning

Klinisk rettsmedisinske undersøkelser og odontologiske undersøkelser

Se statistikken over. Siden forrige tilsyn er det ikke gjort noe forsøk på å analysere den bevismessige nytteverdien av disse undersøkelsene. Det vil være en svært krevende oppgave og eventuelle konklusjoner vil være usikre. Men i tillegg til den bevismessige verdien, har undersøkelsene i mange tilfeller betydning for den helsemessige oppfølgingen av barna.

NOVA-rapporten konkluderer med at det er et uutnyttet potensial i at barnehusansatte samhandler bedre med leger (og tannleger). SBM tar tak i dette ved å lage interne rutiner som sikrer bedre samhandling og kommunikasjon mellom rådgiver og lege/tannlege i etterkant av avhør. Det ble nevnt at det på barnehuset gjennomføres svært få sosialpediatriske undersøkelser, hovedsakelig på grunn av manglende samtykke. Det er fremdeles uavklarte problemstillinger knyttet til hvem som kan samtykke til sosialpediatriske undersøkelser.

Omvisning

Tilsynet ble avsluttet med en omvisning på barnehuset. Lokalene er tiltalende og funksjonelle, og gir en god fysisk ramme for det viktige arbeidet som gjøres der.

Oppsummering

Barnehuset i Moss er en godt integrert del av Øst politidistrikt og utfører sine funksjoner på en god måte. Et godt samarbeid med de påtaleansvarlige i de enkelte sakene, med påtaleavsnittslederne og etterforskerne er en helt avgjørende suksessfaktor. Vi merker oss at Øst politidistrikt i stor grad benytter seg av muligheten til å utføre odontologiske undersøkelser på barnehuset. Dette er bra. De utfordringene barnehuset vil ha fremover, er i hovedsak knyttet til uløste problemer som gjør seg gjeldende for alle barnehus, så som uavklarte juridiske problemstillinger med hensyn til taushetsplikt og utfasing av journalsystemet.

Stein Vale
statsadvokat

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur

Gjenpart

Politidirektoratet	Fridtjof Nansens vei 14-16	0369	OSLO
Riksadvokaten	Postboks 2102 Vika	0125	OSLO